СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 266. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 15-го листопаду 1939. No. 266. Jersey City, N. J., Wednesday, November 15, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НАГОРОДЖЕННЯ ЖУРНАЛІСТКИ ПАНІ МЕККОРМИК

НЮ ЙОРК. — Відома американська журналістка, пані Ен МекКормик, одержала в нагороду за свою журналістичну працю медалю від „Асоціяції Американських Жінок". Медалю вручила на спеціяльнім бенкеті письменниця Фені Ґерст і в своїй промові сказала: „Впродовж тих літ ви поступали певно й автентично на самий перед пояснюючого журналізму... Критичні роки лежать перед нами. Ми зустрічаємо на кожному кроці змінюючі зразки людської поведінки. Ваш спосіб подавання фактів без упередження і ваше прозоре думання дуже придасться спантеличеному громадянству". У відповідь пані МекКормик сказала, що в нинішній боротьбі ріжних суспільних струй найважнішою проблемою є свобода преси. Бо без свободи преси пропадуть усі інші громадянські свободи.

БРАВДЕР ОБОРОНЯЄ СОВЄТИ.

НЮ ЙОРК. — Ерл Бравдер, головний секретар американської комуністичної партії, виголосив минулого понеділка в Медисон Сквер Ґардені перед 22,000 учасників промову, в якій завзято обороняв Совєти та їхню заграничну політику, називаючи її „миролюбною". Своєю політикою Совєти розірвали вісь Рим—Берлін—Токіо, говорив Бравдер, і тим зробили добру прислугу Америці. Бравдер накидався на папу римського за те, що той осуджував американське розділення церкви від держави, що, на думку Бравдера, є основою американських свобід та америкаської демократії. Водночас він запевняв американських католиків, що нічого проти них не має та обстоює свободу релігії.

ФРІЦ КУН ПЕРЕД СУДОМ.

НЮ ЙОРК. — Провідник німецько-американського „Бунду", Фріц Кун, червонів та затикав обличчя руками, коли на судді відчитувано його любовні телеграми до жінки, котрій він організаційними грішми платив транспорт меблів. На ту ціль Фріц Кун витратив поверх $700. А є ще інші суми, які він зуживав для своїх чисто особистих справ і за що його потягнено до суду.

ІРЛЯНДІЯ ПРОТЕСТУЄ.

ВАШИНГТОН. — Ірляндський представник удався до департаменту стейту і запротестував проти того, що американський уряд зачислив Ірляндію до воюючих країв та на основі того заборонив допли americанських кораблів до Ірляндії. Ірляндія є цілковито невтральним краєм і задумує оставатись невтральною. Вона потребує американських продуктів і бажає з Америкою продовжати торговлю, говорив представник.

ГОРІВКА — ЦЕ СПРАВА СТЕЙТІВ.

ВАШИНГТОН. — Найвищий Суд станув на становищі, що виріб, продаж та імпорт ріжних горівок до стейту належить виключно до законодатства даного стейту. Кожний стейт може регулювати ті справи так, як уважає за відповідне, а навіть може собі запроваджувати повну проґибіцію.

ЗАСУДИЛИ РЕКТОРА УНІВЕРСИТЕТУ.

БАТОН РУЖ. — Суд засудив президента стейтового університету Луізіяни, Смита, на збірну кару 10 літ тюрми за те, що на своїм становищі він здефравдував сотки тисяч державних грошей. Смитові закидали 23 проступки. Та коли він признався до перших чотирьох, суд далі не входив у справу і засудив його на 10 літ..

ГОЛ ІДЕ НА ВАКАЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол виїздить на тиждень на вакації. Супроти цього сподіваються, що хоч ситуація в Европі, зокрема в Фінляндії та Голяндії, напружена, то мабуть ні Німеччина ні Совєти в тім тижні нічого конкретного не розпічнуть.

ЗРІСТ ЗАНЯТИХ РОБІТНИКІВ У ПРОМИСЛІ.

ВАШИНГТОН. — Секретарка праці пані Перкінс заявила, що в цім році фабричний промисл осягнув таке саме високе число занятих робітників, що було в 1929 році. В цім році число занятих робітників зросло на міліон двісті пятьдесять тисяч. Проте є ще в фабричнім промислі багато безробітних, а то тому, що що року приростають нові люди, а крім того машинові уліпшення далі конкурують з людьми і витискають людей із заняття.

ТРЯСЕННЯ ЗЕМЛІ НА ЗАХІДНІМ ПОБЕРЕЖЖІ.

СІЕТЛ. — На західнім побережжі зареєстровано сильне трясення землі. Трясення появилося серед ночі й багато людей, не знаючи що буде далі, повибігали в нічних убраннях на вулиці. На щастя, трясення не скріплялось. Воно скоро втихло, не наробивши ніякої шкоди.

ГНІВНИЙ УЧИНОК СТАРЕНЬКОЇ РІЗЬБАРКИ

ВАШИНГТОН[illegible] ко від кап[illegible]ренька, біля [illegible] років, різьбарка, Аделяда Джансон, що колись мала славу і багатство. Її різьби є уміщені в самім капітолю, а також у нюйорськім музею штуки. Та на старість вона зубожіла, а покупці різьб відмовлялись принимати її речі, кажучи, що вона від сорока літ „артистично мертва". Це так розлютило стареньку різьбарку, що вона молотком почала розбивати свої вирізьблені статуї, яких серед інших відносин вартувалиб сто тисяч долярів. А коли вона своєю старечою силою не всилі була їх розбити, то закликала робітника. Знищивши свої твори, вона повідомила про це журналістів і показала їм руїну. При тім додала, що на старість попала в такі матеріяльні клопоти, що втратила свій дім, від якогось часу мешкала в неопаленій хаті та не мала що їсти.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ВИСТАВИ НА НАСТУПНИЙ РІК

15 великих підприємств, що брали участь у Світовій Виставі в Ню Йоку в 1939 році, вже підписали контракт з виставовою корпорацією й обіцяли брати участь у виставі в 1940 році.

Їх експонати оцінюють на 20 мілонів долярів.

ВИПИВ ДВІ ЧАРКИ, І $6,000 ПРОПАЛО

Мов Ґробмен, 32-літній фабрикант з Ровей, Ню Джерзі, доніс поліції в Провіденсі, Род Ай., що, їдучи кораблем з Бостону до Провіденсу, він пішов грати в карти з громадкою пасажирів. Він випив дві чарки горівки й заснув у своїй каюті, в котрій вони грали. Коли пробудився, корабель стояв уже 5 годин у порті. Оглянув свої кишені й відкрив, що в нього украдено 6,000 долярів.

ОСЕРЕДОК ДІЯМАНТІВ ПЕРЕНОСИТЬСЯ ДО НЮ ЙОРКУ

Багато причин причиняється до того, що бельґійське місто Антверпія перестає бути осередком діямантового промислу та що цей осередок переноситься скоро до Ню Йорку. Кажуть великі фірми різання діямантів, що якби не високі робітничі заплати, що панують в Америці в порівнянні з Бельґією й полудневою Африкою, то центр цього промислу вже давно був би в Америці.

ВБИВ НАРЕЧЕНУ ПРИПАДКОВО

Велика лава присяжних суддів у повітовім суді в Гекенсек, Ню Джерзі, вислухала свідків у справі вбивства панни Джовн Оберле її нареченим Вилйемом Донкеном і прийшла до переконання, що Донкен убив дівчину не хотячи. Донкен говорив, що він прицілився з револьвера до своєї нареченої, не знаючи, що в ньому була одна куля. Мати дівчини теж присвідчила, що дочка впала жертвою випадку.

ВЧАТЬСЯ ВІД ДОСВІДУ

Роберт Те[illegible] і Ернст Линтнов вибр[illegible]ися [illegible] полювання на медведів в [illegible]олиці Реднинґа, в стейті К[illegible]форнія. Як Линтнов закрадався рачки до медведя, Тейлор узяв його за медведя й стрілив. Поцілив, але не скалічив небезпечно. Тепер радить усім, що полюють на медведя, не підкрадатися до медведя, на ногах і руках.

НАСЛІДКИ ВІЙНИ

БЕРЛІН. — Згідно з новим розпорядком німецький громадянин може купити в однім році тільки одно вбрання, одну сорочку і пять шкарпиток.

ЛОНДОН. — Від половини грудня буде можна діставати в Англії масло й солонину тільки на картки, з чого анґлійці дуже невдоволені.

ІТАЛІЯ НЕ Є ЗА НАЦІСТІВ

РИМ. — Вірджініо Ґайда, що є речником офіційної фашистівської політики, пише, що Італія ніколи не була пронімецькою. Італійці, пише Ґайда, обстоюють тільки свої власні інтереси. В Італії існує тільки один напрям — проіталійський. Тому нерозумно говорити про якийсь пронацістичний напрям, бо такого нема. Італія дбає про свої інтереси, в першу чергу про те, щоби була господарем на Середземнім морі, а не „меншиною", за яку її хочуть брати ті, що хотіли би бути виключними панами цього моря.

ПОСАДНИК МІСТА ЛИШИВ МАЄТКУ 50 ДОЛЯРІВ

У стейтовім суді в Філядельфії занотовано тестамент бувшого посадника того міста, С. Дейвиса Вилсона, з котрого видно, що він оставив усього 50 долярів.

Його дім був так сильно обдовжений, що незадавго по його смерті його вдова дім утратила й мусіла з нього вибиратися.

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА В ЛИТВІ

КАВНАС (Литва). — Згідно з новим совєтсько-литовським договором має Литва приняти на свої землі 20,000 совєтських жовнірів. Перша частина вже прийшла. Буде вона розміщена на литовсько-німецькім пограниччі. Крім свого війська Совєти матимуть іще свою летунську базу, віддалену одну милю від Вильна.

ПРИЙМАЮТЬ ЖИДІВ

КАВНАС. — Литва приняла нових 1,500 жидів, вигнаних німецькою владою з території, що є під німецькою окупацією. Литва, як відомо, є завалена польськими втікачами, яких нараховують на десятки тисяч. Найбільше між ними польських урядовців і жидів.

НІМЦІ ЗАТОПИЛИ СВОЇ ДВА КОРАБЛІ

ЛОНДОН. — Німецька залога двох німецьких товарових кораблів, Мекленбурґ і Парана, що кружляли по Атлянтику, затопила ті кораблі, коли зайшла небезпека, що вони можуть попасти цілими в анґлійські руки. Британські воєнні кораблі вирятували залогу згаданих кораблів.

СПОВНЕНА ПОГРОЗА

До мешкання д-ра Кембела в Сіетлі, в стейті Вашинґтон, упав крізь вікно камінь, до котрого була привязана записка: „Я вдаряю в опівночі. Зложіть два доляри на ґанку, або... „Лікар і жінка не звертали уваги на погрозу. Та три мінути перед 12. годиною в ночі вони збудилися зо сну: цілий дім дрожав, вікна дзвеніли. Були певні, що бандит виконує погрозу.

Та скоро вони переконалися, що це був землетрус. Навістив він ціле північно-західне побережжя Тихого океану, дався відчути в містах Портленді, Такомі, Сіетлі й Венкувері. Люди були сильно перестрашені, але поважних шкід не було.

КНЯЗЬ ВІНДЗОРУ НА ФРОНТІ.

Бувший анґлійський король (направо) оглядає карти бою, що йому їх показують французькі ґенерали.

„НАЙБІЛЬШ ДЕМОКРАТИЧНІ ВИБОРИ" БУЛИ В — ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

Таке наказала Москва заявити послам Народнього Зібрання Західньої України.

МОСКВА. — Анґлійська пресова аґенція Райтера, повідомляючи про вибори, що їх переведено на західньо-українських землях під Совєтами, скритикувала спосіб переведення тих виборів і подала, що голосувало тільки 25% сільського населення і 50% міського. У відповідь на це проголошено заяву деяких послів Народнього Зібрання, в якій кажеться, що „цілий світ знає, що у виборах до Народнього Зібрання Західньої України, переведених на основі найбільш демократичного виборчого закону, з загального числа 4,766,275 осіб, голосувало 4,433,997 або 92.83%". Відозва подає ще до відома „лондонських опікунів розгромленої польської шляхти", що тепер уже не існує і ніколи більше не буде існувати польсько-румунська границя, як подавав анґлійський кореспондент, а є совєтсько-румунський кордон.

КУДИ НІМЕЧЧИНА ЗВЕРНЕ СВІЙ УДАР?

ПАРИЖ. — Поголоска про те, що Німеччина збирається напасти на Голяндію і Бельґію, не мають виправдання, пише один з французьких часописів. Ті поголоски, пише цей часопис, розпускає навмисно Німеччина на те, щоб відвернути світову увагу від її чергового властивого наступу, який буде звернений проти — Мадярщини і Югославії.

ЦІКАВІ ЛЕТЮЧКИ, РОЗКИДУВАНІ ПО ВАРШАВІ.

КОПЕНГАҐЕН. — Над Варшавою літали літаки, яких походження годі було розпізнати, і розкидали летючки, друковані польською і московською мовою, в яких наклинувано людність Варшави не слухати німецького Гештапо і не піднімати жидівських погромів. Летючки передають менш більш те саме, що було передаване совєтською радіовою стацією з Києва, що брала в оборону польську людність перед німецьким терором.

ХОЧУТЬ ПОКАЗАТИ СЕБЕ В ДОБРІМ СВІТЛІ.

ВИЛЬНО (Литва). — Совєтська влада звернулась до заграничних кореспондентів з предложенням, що доставить їм літаки, щоби при їх помочі обїхали табори полонених і переконалися, що Совєти обходяться з польськими полоненими й інтернованими дуже добре. Кореспонденти, між якими були й американці, відмовились від того, щоб їздити в мундурах совєтських офіцирів, як це їм запропонували Совєти. Заявили, що готові подорожувати в такий спосіб, щоб кожний їх міг пізнати, себто щоб могли мати опаску з ознакою воєнного кореспондента.

ДАЛЬШІ НАРІКАННЯ НА НІМЕЦЬКУ ОКУПАЦІЮ.

КОПЕНГАҐЕН. — Кожного дня передає преса спеціяльні відомості з Варшави і польських земель, що є під німецькою окупацією. Усі ті звідомлення стверджують постійно одно й те саме: в цілій Польщі панує страшний німецький терор. Пишуть, що німці палять тепер масово твори найкращих польських письменників та винищують твори польської штуки. Як також усе те, що нагадує польську історію, звязану з польським патріотизмом і польським білим орлом. Особливо мають нищити підручники польської історії. На її місце мають давати книжку Гітлера „Майн Кампф", яку видано двома мовами: німецькою і польською, і в якій є новий розділ про „визволення Польщі", написаний Ф. Ебером. Націсти кажуть полякам, що Польща буде колись іще „дякувати" Гітлерові за те, що сталося, бо доперва тепер Польща стане дійсно культурною державою і сильною з економічного боку.

НЕМА ЗГОДИ.

МОСКВА. — Совєтська преса далі сильно атакує Фінляндію за те, що не хоче розуміти совєтських інтересів і не відступає своїх островів на те, щоб там Совєти могли збудувати свою морську базу. Покищо так є, що Фінляндія не уступає і береже своєї незалежности. Переговори між Фінляндією і Совєтами перервано, а тимсамим положення стало грізніше, бо можна надіятися з боку Совєтів якоїсь „несподіванки".

РАДЯТЬ ВЕРХОВНІ СОВЄТИ УКРАЇНИ І БІЛОРУСИ.

МОСКВА. — Совєтська преса подає, що в Мінську, столиці Білоруси, й у Києві, столиці України, відбуваються наради Верховних Совєтів, щоб вирішити прохання Народніх Зібрань Західньої України і західньої Білоруси в цілі прилучення тих земель до совєтської України і Білоруси.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТИГР, ЙОГО ШКІРА І ЙОГО НАТУРА

Польський уряд, що повстав на еміґрації й нині урядує в Парижі, зробив останніми днями кілька публичних актів, які преса Англії й Франції негайно підхопила й рознесла по світі як енунціяції першорядної ваги для будучности.

У першому з тих актів польський уряд фактично відправляє Сміґлого-Ридза зо становища команданта начального й верховного інспектора польської армії. В другому еміґрантський уряд офіціяльним декретом розвязує польський сойм і сенат, бо вони „не сповнили вимогів держави", бо вони не відбивали публичної опінії і не подбали за зміну виборчого закону з 1935. року.

Перший акт це осуд начальної команди польської армії, другий акт це осуд законодатного тіла польської держави. Перший акт між рядками складає вину за розбиття армії на маршала Сміґлого-Ридза, другий винує за громадянську слабість польської держави польський сойм, а посередньо польську диктатуру, що такий сойм установила.

В одному й другому акті є певне зерно правди. Нема сумніву, що те командування польської армії, що його дав маршал Сміґли-Ридз, було важним чинником у заломані цеї армії. І нема сумніву, що польський виборчий закон і польський сойм, „вибраний" на його основі, причинився немало до ослаблення Польщі в критичну хвилину.

Та з цих фактів газети пропаганда старається зробити багато більше: вона добачує у цих актах доказ, що Польща вже перейшла щасливо через стадії помилок, що вона вже не буде робити наново цих дурниць, які робила давніше. З писання й пропаґанди виходилоб, що головна помилка, до якої признається польський уряд на еміґрації, це диктаторські засоби правління державою. Мовляв, Польща розуміє вже добре, що найфатальнішу помилку новочасної польської історії зробив іще покійний маршал Пілсудський, коли він довершив у 1926. році державний замах у Польщі й, завернувши її з дороги до демократії, покерував до диктатури й своєрідного фашизму. З цього самопризнання поляків до помилки прихильна їм пропаганда робить висновок, що Польща вже не повторить помилки, до якої вона признається.

Саме цього висновку не можна не признати задалеко йдучим. З того, що Рачкевич, Сікорський і Залеський зробили публично признання до помилки, ще не виходить, що це признання перейшло нині або колинебудь перейде в свідомість польського народу. Що польський уряд на еміґрації відчуває потребу битися в груди й сипати собі попіл на голову, це зовсім зрозуміло, одначе з цього ще не можна робити висновку, що так почувається хочби невелика більшість польського народу. Минула історія Польщі показує, що провідники Польщі в минулому вже кілька разів признавали, що Польща впала через ломання свободи народу, проте скільки разів Польща наново діставала нагоду показати, що вона вже буде інакша, вона все показувала, що лишалася така сама. Тигр може й колір шкіри змінити, але натури не зміняє.

ЗА ЩО ВІЙНА?

Це те питання, яке тепер ставлять собі розумні люди в Америці, в Европі, а то й у цілому світі. І тому цілком слушно йде з усіх сторін натиск на аліянтів, щоб вони висказалися зо свого боку трохи виразніше про цілі війни. Замало повторювати ввесь час одно й те саме, що постійно підкреслювано в часі минулої світової війни, що то ніби війна за перемогу демократії. А також те, щоб звільнити світ від Гітлера, не є ще достаточною відповіддю, як не було відповіддю минулої війни домагання аліянтів, щоб німці скинули кайзера, бо й це, як потім виявилось, до справедливого миру не довело.

Отсе питання, за що йде війна, дуже турбує український нарід. Особливо, коли читає про такі заяви як французького президента Лєбруна, що в основу нового замирення кладе те, що Німеччина має направити „несправедливості, що їх завдала Австрії, Чехословаччині й Польщі шляхом насильства". Ми бачимо, що знову говориться про держави, і то між іншим і такі, що самі були оперті на насильстві, а нічого не згадується за народи, що були гноблені. Бачимо, що аліянти дають заяви щодо „несправедливостей" таких держав, що самі були „несправедливими", що самі гнобили і були „напасниками", а нічого не заявляють про ті держави, що були нападені ще тому 20 років, а так було з українською державою у Львові і Києві.

Те, що тепер діється в Парижі, в центрі аліянтської політики, де перебуває новий польський уряд, повинно аліянтів чогось навчити. Бож цілий світ тепер пізнає, ким був той славний усюди польський дипльомат полк. Бек, про якого й американські ґазети писали як про одного з найспосібніших, найзручніших і найрозумніших світових дипльоматів. Тепер мають аліянти нагоду пізнати, ким був і той великий маршал Сміґли-Ридз, а з ним і ті всі, що творили мозок Польщі і її військову силу, на яку покладано стільки надій. Є отже добра нагода пізнати, від якої то диктатури приходилось міліонам українського народу в Польщі стільки витерпіти.

Як бачимо, то за ту несправедливість, яку треба було знести Західній Україні через Польщу, тепер ніхто з аліянтів і словом не згадає. Ніхто з них не пригадує собі, що західньо - український нарід мав свою державу, на яку Польща напала. Ніхто не згадує і за ту другу несправедливість, що тепер ті землі забрала Москва, щоб їх нищити так, як нищить землі Великої України.

Говорити про „несправедливості", які повинно зліквідувати нове замирення в Европі, згадувати за кривди малих народів, а поминати цілковитою мовчанкою ту величезну кривду, яку завдано 45 міліонам українського народу, що є далі під насильством і під окупаціями — є нічим іншим, а новою несправедливістю. І то — аліянтів.

ВІСТИ З УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ І ІМІҐРАЦІЇ

(За часописом „Пробоем", Прага).

З Берези Картузької

звільнилося понад 6,000 вязнів, у тому кілька тисяч українців, з яких частина знаходиться в східній Прусії, а частина на території бувшої Польщі (Краків), частина на Холмщині, в Ярославі, Перемишлі і на Лемківщині. Між ними вийшов на волю Юліян Васиян, відомий ідеольоґ українського націоналістичного руху, якого довгі роки мучили поляки в найгірших тюрмах і найгіршими муками.

В таборі Отмахав.

В німецькім таборі Отмахав знаходиться понад 150 українців з ріжних польських тюрем, між ними Дарія Гнатківська-Лебідь, Олена Жарська, Олена Штокало, Теофіля Яворська, Марія Волошин, Дарія Риль та ще кілька українок, засуджених у процесі Перацького. Крім них три священики: парох зо Стрия о. Роман Цурковський, о. Григорій Музичка — декан села Чертеж коло Журавна, о. Микола Дубицький з Люблянець коло Стрия.

Бандитизм.

В часі конвою українських вязнів з Пйотркова до Варшави, поляки розстріляли багато українських вязнів, між ними Івану Грицляк з Перемишля.

Українські націоналісти на волі.

З Тарнова звільнилося понад 150 українських вязнів-націоналістів. Перед звільненням поляки розстріляли Романа Мигаля, засудженого у процесі Перацького на досмертну вязницю. На волі є Мицик (засуджений на 15 літ), Ярослав Старух (засуджений на 13 літ), Василь Ривак, Яків Бусел, Степан Пшеничний, Ігор Шубський, Михайло Коржач (всі засуджені на 12 літ), Микола Скопюк, Михайло Лапунька, Поляновський і Закоштуй (на 10 літ), Микола Мостович, Микола Кос, Микола Зацухний (на 9 літ), Ярослав Горбовий, Олекса Бусел, Грицай, Хомишин, Евген Кручовий, Юліян Кручовий, Андрій Луцик і Павло Луцик, о. Табаковський, К. Яковлів - Церкевич (на 7 літ) та багато інших засуджених від 5 до 6 літ і на 4.

Польські звірства.

При транспортації — Седлець - Берестя — поляки вели 210 німців і 20 українців. Всі були заковані до ланцюгів. Хто в дорозі не міг іти, того розстріляли. Тоді забили 27 німців. З українців забили інж. Мельниковича з Масло - союзу та Северина Маду, засуджено на досмертну тюрму у львівськім процесі. При тім вдалося втекти: Миколі Лемакові, засудженому за вбивство секретара советського консуляту у Львові на досмертну тюрму. При втечі був ранений у плече. З ним утік Микола Клемишин і Матла, оба були засуджені на вічність.

Вийшли на волю.

З інших українських націоналістів вийшли на волю: Василь Качмар, Роман Рак, О. Кладочний, Остап Рудакевич, Іван Мітрінґа, Дмитро Грицай, Ростислав Волошин і д-р Степан Шухевич.

Бій зачався.

Львів. Советська влада в Галичині виповіла явний бій греко - католицькій Церкві і УНДО-ві. Мотивують це тим, що як греко-католицька Церква так і УНДО в критичних днях заявили льояльність Польщі і готовість іти за неї до бою. Але правдивий мотив є той, що згадані установи є українськими!

Ворог число 1.

Вже в перших днях советської окупації Галичини і Волині зачали большевики громадно і в немилосердний спосіб розстрілювати українських націоналістів. Українські націоналісти — члени ОУН — вже давніше були проголошені Москвою за „Ворога число 1", якого треба нищити вогнем і залізом усюди, де лише попаде. Тієї методи точно придержуються тепер московські большевики в Західній Україні. Та незадовго прийде пора, коли український народ зможе в належний спосіб відплатитися!

З БУКОВИНИ І БАСАРАБІЇ.

Румуни визнали українців за „меншину".

Німецький щоденник „Цайт" помістив передовицю, присвячену радикальній зміні курсу румунської влади супроти меншин. Румунська влада нібито зрозуміла незадовільнюче становище меншин і вирішила піти на культурно-освітні уступки. Часопис влучно підмітив, що перший раз визнано українців за меншину. Українцям дозволено викладати частину предметів у народніх школах українською мовою. В щирість цієї зміни тяжко нам повірити, швидше насувається думка, чи не діяв тут респект перед кособокими „собирателями". Крах Польщі показав, що значить мати під час конфлікту вороже настроєні до себе меншини. Що торкається т. зв. полекш, то вони абсолютно невистарчальні (значно менша болгарська меншина в Добруджі дістає дві ґімназії). Зрештою ніякі полекші українців не задовольнять — задовольнимося тільки тоді, коли ми самі впорядкуємо свої справи згідно з нашими державними потребами. Що до цього не радимо нікому робити собі марних ілюзій. Проречисто це показують всі українізації, нормалізації та автономізації.

З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Нові переслідування українців.

Мадяри започали новий терор над українським населенням в Карпатській Україні. Бють і арештують хоч за яку провину. Багатьох українських селян змасакрували до нестями.

Судять українських націоналістів.

Ужгород. Краєвий суд в Ужгороді засудив кількох українських націоналістів від 3 до 6 місяців тюрми за протимадярську пропаганду. Але навіть краєвим судом не відстрашать мадяри українців від боротьби проти мадярського ярма, терору і мадярського дикунства.

Мадяри далі убивають наших свідомих людей.

Наспіла трагічна вістка, що молодого, свідомого українця, вчителя Цендру, родом з Руської Долини, мадярські терористи погнали на другий світ... Дикі азіяти знущаються над безборонними далі. Не досить було крови від березня, ще й тепер свідомих українців убивають... Мадярська бестіяльність не знає границь. Ще й тепер вночі стане перед вашою хатою авто, вибере вас із ліжка з тим, щоб ви більше додому не вернулися... Світ не знає про те, світ мовчить... Цензура така страшна, що з Хуста йде лист по два тижні і досить найменших натяків про терор, вже лист не перейде.

Вбили двох мадярських жандармів.

Ясіння. По окупації советськими військами Західної України, в Ясінню настала між комуністами велика радість. Були то перважно жиди. З того приводу понавішували високо по деревах червоні прапори з комуністичними відзнаками. Мадярська жандармерія арештувала за те кількох. Деяких військовий суд засудив на високі кари. Українці, щоб за то пімститися, забили двох мадярських жандармів. Виновників до сьогодні не відшукано. Мадярська преса на днях повідомила, що вони втекли за Карпати.

Рекрути повтікали за корон.

Солотвина. З початком жовтня мали всі новобранці нарукувати до війська. При тім показалося, що на 60% рекрутів втекли за кордон. До Солотвини прибуло з Тересви замісць 50 лише 20, що не мали змоги втекти за границі. Таку „велику любов" мають українські хлопці до „корони св. Стефана"!

Страх, чи „милосердя"?

Ужгород. Мадярський парлямент відголосував закон, яким встановлюється другою „державною" мовою (перша мадярська!) в Карпатській Україні — мова „угрорусская". Тепер не знати, чи то зробили перед страхом чи з милосердя, якого (як всім відомо!) мадяри взагалі до нікого не мають. Фактом є, що відколи Совети на Карпатах, в Мадярщині настав великий переполох, щоб Совети не забрали Карпатську Україну.

Настає велика нужда.

Хуст. В Карпатській Україні відчувається великий недостаток промислово-текстильних, а таксамо і земледільських продуктів. Нафту, перець, риж, цукор, каву взагалі не можна дістати. Все немилосердно подорожіли. Навіть таких продуктів і то за високу ціну тяжко дістати, яких Карпатська Україна мала надміру багато і з яких могла вивозити навіть за границю. Так прим. дрова, що колись коштували 35 К, сьогодні коштують 15 пенґі, то є коло 100 К. Населення в Карпатській Україні з болем серця згадує золоті часи Української Влади, коли всього подостатком і дешево можна було дістати!

Евакують Карпатську Україну.

Севлюш. Як день так ніч безперестанно переїжджає через наш Севлюш маса потягів довжезних і повнісенько наложених нашим найкращим деревом і сіллю. Окремі потяги везуть дорогі меблі і все, що лише можуть мадяри викрасти з Карпатської України, везуть до „маттериної" (оньо-орсаґу).

Нові мадярські концентраційні табори!

Мукачів. Мадяри відкрили нові концентраційні табори для українського населення. Арештують кого попало і лише українців. Багато забрали селян із Страбичова та інших сіл. Арештують і саджають до концентраційних таборів під претекстом, що то „комуністи" і мовляв, ширять „комуністичну пропаґанду". В дійсності арештують за те, що українці.

Будують касарні.

Ужгород. Хоч мадяри непевні, що остануться в Карпатській Україні, то всежтаки будують нові військові касарні. В Перечині будуть біля складу фабрики Бантлін великі, повернові касарні для артилерії. У Великім Березнім, по обох боках пристанку залізничої дороги, для 21. пограничарського прапору. Крім того в Сваляві, Воловім, Бичкові, Рахові (на Ланерових полях) і в Ясінню для граничарського прапору.

Бояться большевиків.

Відколи советські війська зайняли Західню Україну, мадяри живуть у великому страху. Війська мають побіля границі здовж, навіть дістало гарнізон і таке село, як Волове. Але за те багато людей знаходить можливість і втікають до Галичини. На стінах домів появляються вночі написи: Хочемо прилучись до України! Геть з мадярами! Нехай живе Україна! Хай пропадуть мадяри! і т. п.

З Гуцульщини до Львова поїхала делегація, на чолі з бувшим послом чеського парляменту комуністичної партії, Борканюком. Делегація просить советські війська зайняти Карпатську Україну.

Населення ненавистю кипить проти мадярів, що не дозволяють навіть співати по українськи. Наша мова вигнана із шкіл, з урядів, то нема іншої дороги, тільки до української соборности... Це мадярські бандити добре знають і замкнули границі майже герметично. Жадну брошуру, жадну книжку не перепустять.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Гемонд, Інд. — Допис п. І. Матейчука про збори відділів У. Н. Союзу одержали. Не поміщуємо тільки тому, що вже ця справа є звітована в „Свободі" п. С. Куропасем у „Шікаговській хроніці".

І. Я., Питсфілд, Масс. — У „Свободі", в рубриці „Як ми помагаємо Рідному Краєві", з 15 жовтня ц. р. подана була жертва у висоті $15 з Амстердаму, Н. Й., а мало бути з Питсфілд, Масс.

УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО У КНЯЖИХ ЧАСАХ

Написав: І. К.

(3)

Яка численна була варязька дружина перших київських князів, про це є тільки леґендарні оповідання наших і чужих літописців (80,000 Олега, 60,000 Святослава й ін.). В дійсності дружина не мала більше як кількасот людей. Вище подана вістка Ібн-Фадлана про 400 воїнів при київськім князі найблищча правди. З пізнішого часу літописи кажуть про 1,000 варягів, яких Ярослав дістав зза моря. За оповіданням саги Еймунд прийшов в Україну з 600 вояками.

Узброєння варягів дуже відріжнялося від давньої словянської зброї. Варязький вояк мав на тілі броню (старонімецьке brunja), плетену з залізних ланцюшків; на голові шолом (ґотське hilms); для охорони від ворожих стріл довгий щит, що заслонив пів тіла; до наступу довгу спису і до боротьби зблизька меч (ґот. tekeis), обосічний — гострий на дві сторони.

Варязьку тактику знаємо в загальних рисах. Поле битви визначувалося й приготовлялося заздалегідь, звичайно далеко від укріпленого города. Зброю довожено човнами. В таборі були шатра для війська. „Шатро конунга було розкішне і майстерно зроблене, з чотирма відділами, вгорі високий шпиль і на кінці його золота куля з прапором", оповідає саґа про Еймунда. Військо виступало до бою пішо: „нема в них звичаю битися на конях і до цього вони не привчаються", пару разів зазначує Лев Діякон при описі військ Святослава в Болгарії. Тільки старшина появляється кінно. На полі бою військо стоїть „немов стіна", прибране в броні, в шоломах на голові, зо щитами, що заслонюють і ноги, з витягненими списами. На знак, що бій починається, трублять у труби і підіймають хоругви. Військо йде до наступу з гучним криком, у порядку, лавою. Докладнішого опису нема: не знаємо, які були тактичні одиниці варязького війська, які глибокі і широкі були їх бойові формації. В бою головною зачіпною зброєю були списи; варяги напирали з ними на ворога, чи пішого чи кінного. Але у стрічі зблизька вживали також мечів або топорів. Побіч цих копійників як помічні частини виступали деколи стрільці, що стріляли з луків. Як наступ не вдався, військо намагалось уступати в порядку, — щити закладали тоді на плечі і повільно прямували до города під захист укріплень. Із стін города на наступаючого ворога метали каміння, кидали списи, стріляли з луків.

У війні варязькі частини показували високі військові прикмети. Варязьке військо, це не безладна юрба, зложена з ріжних, не звязаних із собою елементів, — це гурт людей, злучених вузлами товариства, дружби, братерства зброї, солідарних, свідомих своєї мети. Їх мета здобича, але при здобичі честь і слава. „Ми хочемо добути собі багатство і славу", каже Еймунд. Лев Діякон оповідає: „Руси билися міцно, уважали за великий сором, якби греки побили їх і позбавили слави, яку вони мали у сусідніх народів, що все перемагають... Вони ніколи, хоч і переможені, не віддаються в руки ворогів; як не сподіваються вирятуватися, встромляють собі в нутро мечі й так себе забивають. А це роблять тому, що мають таку віру: кажуть, що забиті ворогами на війні після смерти, як душа вийшла з тіла, служать на тому світі своїм убийникам, — боячися такої неволі, вони самі себе забивають"... Такий геройсько - моральний світогляд давав варязьким частинам незвичайну силу і вів їх до перемоги.

У стрічі зо словянським ополченням варяги мали рішучу перевагу. Своєю зброєю, організацією, духом вони стояли безмірно вище від слабих словянських формацій. Словяни мусіли піддаватися під їхній провід і їхню владу. Варязьке завоювання дало Україні незвичайні користі: під впливом варягів сформувалася самостійна українська військовість. (Д. буде).

• З ДНЯ •

ПЛУТАННЯ СОЦІЯЛІЗМІВ.

Недавно лідер американських комуністів, Ерл Бравдер, виголосив у Бостоні промову і в ній закликав американських комуністів, щоб скорим темпом постаралися впровадити в Америці соціялістичний лад, на такий самий спосіб, як це зроблено в Советах. Комуністичний лад Бравдер назвав „соціялістичним".

Фактично комуністичний лад є „соціялістичний", а комуністи називають себе такими „соціялістами, що мають відвагу довести соціялістичну науку до її льогічного висновку".

ІНШІ СОЦІЯЛІСТИ ПРОТЕСТУЮТЬ.

Проте інші американські соціялісти, що називають себе „соціялістами - демократами", поспішно запротестували проти промови Бравдера та заявили, що з його „соціялізмом не мають нічого спільного". „Соціялізм Бравдера нічим не ріжниться від жорстокої диктатури фашизму і нацизму", говорять американські соціялісти-демократи, що ще недавно кумалися з комуністами і творили з ними спільні „народні фронти", а їхній Другий Соціялістичний Інтернаціонал проголошував поміч Третьому Інтернаціоналові.

РОЗРИВ.

Нагло пірвання звязків і тяжкі закиди на адресу комуністів, мовляв, вони „в нічім не ріжняться з нацистами". Щож таке сталось? Може в останніх місяцях Совети приняли якісь основні зміни в своїй ідеольогії? Ні. Совети ні трошки не змінились від десятьох останніх літ. Цілий час вони були такі самі деспотичні, жорстокі і „подібні до нацизму", як і нині. Але багато соціялістів-демократів не хотіли цеї подібности перед тим добачувати. Вони добачували „демократію" в Советах і йшли з комуністами в „народніх фронтах", помагали вибілювати Совети та широко рекламували советську „конституцію" як „демократичну". Та „конституція" далі стоїть у Советах непорушно. Її не викинули, не змінили. Чомуж нагло Совети стали нагло в час усіх соціялістів-демократів „деспотичними"? — Отже тому, що Совети заключили мир з Гітлером.

Так, тому. Значить не з ідеольогічних причин, тільки виключно з причин заграничної політики багато соціялістів-демократів передтим вихвалювали Совети, а тепер виключно з тих самих причин заграничної політики їх гудять.

РІЖНИЦІ В СОЦІЯЛІЗМАХ.

Безперечно, ідеольогічні ріжниці в соціялізмах таки є. Ми знаємо, наприклад, що хоч комунізм, фашизм, нацизм, під оглядом соціяльного устрою дуже до себе подібні, то всетаки вони основані на цілком відмінних фундаментах. Комунізм, бодай у своїх початках, основується на міжнародній співпраці з іншими комуністами по цілім світі та солідаризується з іншими соціяльними верствами; зате фашизм і націонал-соціялізм, чи коротко „націзм", опираються виключно на своїй власній нації, а з чужими соціяльними верствами зривають звязки.

Ставуши на відмінних основах, комунізм і нацизм менше більше прямують до тих самих суспільно-економічних реформ. Себто, стараються знищити приватний капітал, або взяти його під свою контролю (комуністи цілком перебирають під свою руку капітал, а фашисти і націонал-соціялісти дають йому маленький круг ділання, але над усім держать свою руку). Далі, комуністи і націонал-соціялісти нищать політичні партії, ослабляють, або нищать впливи церкви, контролюють пресу, письменство, мистецтво та всякі засоби, що різьблять публичну опінію. Одним словом — заводять деспотичну диктатуру.

СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИ.

Про роботу і вигляд двох названих соціялізмів, себто комунізму й націонал-соціялізму, всі добре знали передтим і могли виробити собі докладний образ про їх устрій.

Але до чого прямують так звані „соціялісти-демократи"? В чому заключається їх програма? Як виглядатимуть їх соціялістичні реформи? Що вони хочуть „соціялізувати"? Про це вони чомусь виразно не говорять, а всякі запити на ту тему заглушують своїми запевненнями про „демократію". Та демократами називають себе нині також і комуністи, а навіть і нацисти. Коли не таку „демократію" мають на увазі наші „соціялісти-демократи", то хай виразно скажуть яку? Які суспільно економічні галузі й інституції вони задумують соціялізувати та до якої міри?

НЕ СТИДАТИСЯ СПРАВЖНЬОГО ОБЛИЧЧЯ.

Коли наші „соціялісти-демократи" задумують дійти до того самого „льогічного висновку", що комуністи, то хай вони не маскуються як „демократи"; бо вони є звичайні комуністи. Колиж вони не хочуть дійти до „льогічного висновку", а хочуть покласти лиш певну контролю на капітал і лишити приватній ініціявиві та приватному капіталові маленький круг ділання, то їх реформи дуже пахнуть тим, що вже є в Німеччині й Італії...

Одним словом, хай „соціялісти-демократи" виразно скажуь, як саме вони задумують виконати те чудо, щоби без поламання цивільних свобід покласти контролю над ріжними суспільно-економічними галузями та інституціями. А коли вони признають, що цього „чуда" виконати не можна, то хай тоді не виступають як „соціялісти", а хай признають, що вони є демократи з капіталістичним світоглядом; що вірять у повну свободу суспільних динамічних сил; вірять у приватну ініціятиву; вірять у приватну власність і капіталізм; вірять у клясові ріжниці.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ню Йорк започаткове протестаційну акцію.

З ініціятиви окружної управи ОДВУ й Центрального Комітету Українських Національних Організацій Ню Йорку скликано наради представників усіх українських національних товариств, організацій, парохій та клюбів у справі влаштування в Ню Йорку великого протестаційного віча проти окупації українських західніх земель большевиками.

Наради відбулися в салі „Карпатія" 10-го листопаду ц. р. при співучасти яких 70 делеґатів українських національних організацій Ню Йорку.

До перепровадження нарад вибрано адв. М. Пізнака головою, а він покликав на секретарів В. Різника і В. Іваника. Для зреферування цілі нарад голова покликує ред. В. Душника, який заявляє, що минуло вже два місяці війни, а ми не знаємо, де стоїмо. Часами є моменти, коли треба вичекати, щоби прискоренням або нерозважним виступом не пошкодити справі. Але ми вже поставлені перед доконані факти. Українські землі загарбала Москва і їх уже ніби за згодою українського населення прилучено до Советів. Дальше фактом є, що жертви є, і то великі, але точно ми не знаємо, які, й не знати, чи будемо знати взагалі, бо Москва знає, як тихо мордувати міліони невинних людей, а перед цілим світом кричати про визволення поневолених. Західня Україна переходить тепер такий процес, як переходила Велика Україна в початках наїзду большевиків. Не треба себе обманювати, що українці задоволені з того ярма, бо роздано малоземельним землю, що маємо українські школи й т. д. Це саме в початках мала Східня Україна, але жадна часина українського народу не витерпіла стільки з рук наїзників, як українці під владою „ясного сонця й визвольника батька Сталіна". Тому перед цілим світом мусимо заявити, що українці ніколи не визнають нової окупації Москви й жадних інших окупацій українських земель, і що наше засадниче становище не змінилось, бо український нарід, не зважаючи на жертви й труди, буде змагати до самостійної й соборної української держави.

Голова відкриває дискусію. Гром. Близнак бажає, щоб віче виразно зазначило, чого саме українці тепер бажають. Гром. Удич є за влаштування не тільки протестаційного віча в салі, але полученого з маніфестаційним походом. Д-р Демидчук є за розпочаття ширшої й плянової акції з Ню Йорку. Не треба, казав він, вичікуванням заколисувати наш нарід, бо Москва прийшла, щоб нас знищити, а не визволити. Щоб не допустити до занепаду національної думки, треба звернути увагу на плянові радіові програми, на українські школи й на культурну акцію. Треба ввійти у звязок з усіми націями, загроженими Москвою, щоб створити оборонний вал проти комунізму, від Фінляндії аж до Кавказу. Гром. Леськів завважує, що ці всі справи добрі, але ми зійшлися для влаштування протесту й над тим треба говорити. Гром. Гулька запитує, чи є порозуміння між ініціяторами віча й „Обєднання" і чому не зробити протесту в один день по цілій Америці. Адв. Пізнак відповідає, що „Обєднання" погоджується з влаштуванням віча, але остаточне слово буде сказане на Конгресі. Віча також потрібно, щоб спростовувати американську опінію, що ніби українці вдячні большевикам за визволення й погоджуються з окупацією. Гром. Гузар боїться, що таке віче може пошкодити нашим людям у краю й тому треба добре над тим застановитися. Гром. Колосівський є за те, щоб віче робити. Гром. Сокальчук вважає, що віче не пошкодить і ми повинні висказати свою думку. Гром. Тютюнник є за протест, каже, що він тільки може помогти. Ред. Душник говорить, що не може бути більшої причини до протесту, як тепер. Треба підкреслити, що українці не годяться з советською окупацією й тому віче робити зараз. Гром. Череватюк каже, що віче нам уже більше не пошкодить, бо нічого гіршого не може статися й Ню Йорк мусить дати приклад околицям, бо все буде дрімати. Гром. Чорнюк є за віче, але треба робити все уважно, щоб не було знову тягань до Вашинґтону. Гром. Ковальчук є за віче, бо ми хочемо бачити діла й факти, чи українцям під окупацією добре. Гром. Мирошчак каже, що за короткий час, до 26-го листопаду, требаб зробити віче в іншій формі, як дотепер, і вислати делеґацію до Вашинґтону з резолюціями. Гром. Ликтей є також за віче, бо тепер, коли комуністи втратили вплив в Америці, американська опінія буде по нашій стороні.

Щоб закінчити дискусію, гром. Роман Ляпіка дає внесок, щоб присутні делеґати висловилися за влаштування протестаційного віча. Гром. Гутак попирає. По короткій дискусії всі одноголосно ухвалили влаштувати таке віче.

Виринуло питання, хто має влаштовувати віче: Центральний Комітет, чи Центральний Комітет і окружна управа ОДВУ, чи якийсь спільний комітет. По дискусії рішено одноголосно, що віче влаштове Спільний Комітет українсько-американських організацій Ню Йорку.

До влаштування віча вибрано комітет з 13 людей, до якого ввійшли: М. Пізнак, М. Близнак, В. Череватюк, В. Душник, В. Гельнер, Р. Лапіка, В. Різник, С. Ковальчук, І. Сидор, Я. Колосівський, А. Ґладун, А. Гурин, І. Гузар.

На внесок гром. Р. Лапіки, попертий Я. Колосівським, одноголосно рішено влаштувати протестаційне віче 26-го листопаду в салі Купер Юніон.

Для ведення успішної пропаґанди потрібно грошей. Тому на внесок гром. Близнака рішено, що кожне товариство, що бере участь у вічу, має до 15-го листопаду ц. р. пересати на кошти віча й на пропаґанду від $10 вище.

На цьому закінчено наради представників.

По нарадах відбулося засідання комітету. Комітет уконституувався в такому складі: адв. М. Пізнак, голова; Володимир Череватюк і Ілля Гузар, заст. голови; Володимир Різник, рекордовий секретар; Микола Близнак, фінансовий секретар; Іван Сидор, касієр; Володимир Душник і Роман Лапіка, пресові референти; Василь Гельнер, Анна Гладун, Ярослав Колосівський і Степан Ковальчук, контрольна комісія.

Володимир Різник, секретар.

ПАВУКИ ПОМАГАЮТЬ АВТОМОБІЛІСТАМ

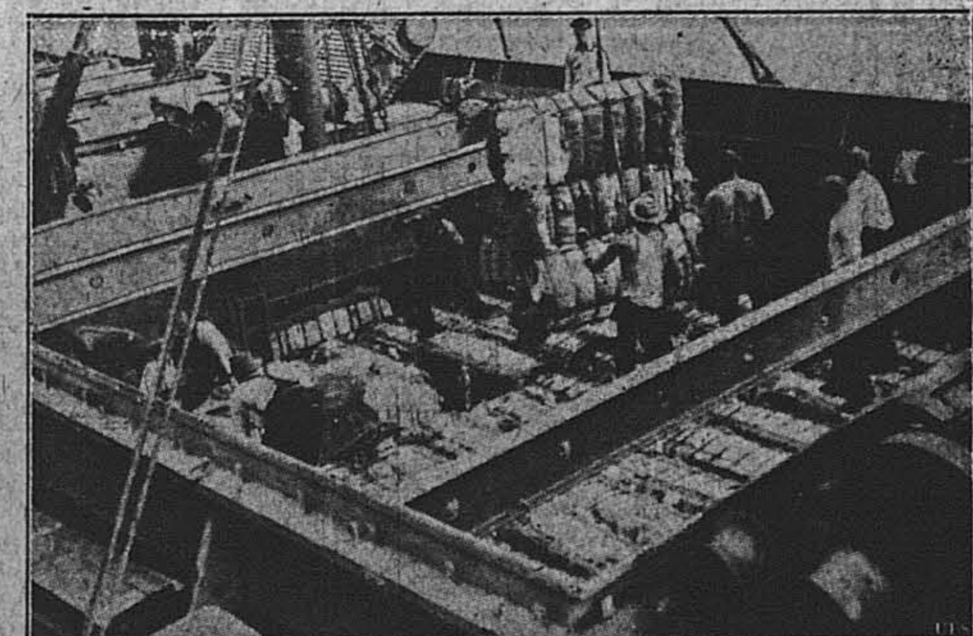
Автоматичні годинники, уставлені вздовж дороги міською владою міста Оклагоми, в Небрасці, для рахунку часу для автомобілістів, що задержуються на дорозі, обмотують у „бабинє літо" павуки так, що автомобіліст дістає за 5 центів стільки права на задержку, скільки звичайно дістав би за 10 центів.

НА ЩО НЕ ТРЕБА СІДАТИ

4-літня Барбара Джансон з Пасадини, в Каліфорнії, поховзнулася й сіла на кактус. Лікарі й помічниці шпиталю поготівля чотири години вибирали колючки кактуса з її плечей і ніг.

ВДОВА МАЄ 10 СИНІВ У ВІЙСЬКУ.

В Тонон-Ле-Бен у Франції живе одна вдова, що мала 10 синів, і всіх їх забрано вже до війська. Тільки найстарший з десятьох синів був у військовій службі і був хорунжим.

ДЛЯ ВИСИЛКИ ЗА ГРАНИЦЮ.

Упорті Ню Орлієнс ладують бавовну для висилки за границю. Переважна частина йде до бавовняних фабрик в Англії.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

КЛІВЛЕНД, О.

Дня 29-го жовтня ц. р. культурне товариство ім. Тараса Шевченка, від. 291 Українського Народного Союзу, відсвяткувало третю річницю свого існування спільним обідом, на котрім були присутні репрезентанти сестрицтва, від. 112 У. Н. С., Жіночого Товариства Просвіта, від. 260 У. Н. С., товариства ім. Івана Франка, від 334 У. Н. С., і товариства Запорозька Січ, від. 251 У. Н. С.

Свято випало задовільно; не було, щоправда, молоді, але заступали її родичі, котрим присутній п. О. Е. Малицький, як головний контрольор У. Н. С., пояснив у довшій бесіді користі членів У. Н. С. та просив, щоб старалися про більше членів для У. Н. С. та щоб самі і їх діти старалися пильнувати свого членства, платили на час свої вкладки; бо жадна інша українська організація не дає такого забезпечення і інших привілеїв, як У. Н. Союз. Підписаний секретар товариства; здав короткой звіт із діяльности товариства, пояснюючи також, які користі може мати кожний член і члениця, коли належать до У. Н. Союзу.

Забирали слово також предсідник тов. Стефан Каня і кас. Михайло Пелех. Говорили гості: п. Катерина Габрівська, п. Розалія Кокоц, Микола Задорецький, Юрій Бліщ, Йосиф Цьобан, Микола Страп і Микола Декан.

Є надія, що це свято додасть більшої охоти членам до дальшої праці для організування нових членів для У. Н. Союзу.

Теодор Грицей, секр. тов.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРОДОВЖУЙМО ПОМІЧ РІДНИМ БРАТАМ.

Всі українські землі, з малими винятками, опинились тепер під пануванням червоного московського гнобителя, що безоглядно заводить свою жорстоку систему комунізму. Щоб дістати якесь моральне оправдання на цю систему, той московський гнобитель силою зганяв наших людей на західно-українських землях і заставляв їх голосувати за себе, за прилучення наших земель до Советів. Що те голосування вийде на користь Москви, всі знали добре наперед, бо всі добре знають про московські системи „голосування". А большевицькі агенти за границею, зокрема тут в Америці, аж вискакують зо шкіри, так захвалюють теперішню зміну і переконують кожного, що та зміна вже стала і до неї треба всім пристособлятись.

Та наша думка відмінна. Український нарід пережив уже неодну зміну, неодного деспота. Деспоти один по другім погинули, а український нарід залишився цілий, живий. Ми маємо останній приклад на Польщі. Що Польща нашим людям не виробляла, як їх не давила, не кольонізувала! Як згірдливо поводилась, як ображувала наших людей. Здавалось полякам, що вони такі сильні, що ніяка сила на світі не повалить їх. Та боже око за тим слідило й прийшла на них кара, і то так нагло, що вони й досі ще не очунялися, що з ними сталось.

Ще три місяці тому наш нарід під польським пануванням був прибитий, придавлений до землі, так, що здавалось, не видержить. А проте не подався, боровся, відбивав напади та кріпився вірою, що воно зміниться, а гнобитель буде покараний. Неодин чужий полїтик і журналіст уважав нас наївними, коли ми твердили, що воно так вічно бути не може. А ось по трьох місяцях що сталось? Ті бутні польські провідники, Ридзи Смігли, Беки й інші так соромно до Румунії втікали.

Нині всі загально стверджують, що Польща соромно провалилась, бо не була як слід до тої війни підготована. А не була підготована тому, що свою силу й енергію витрачувала на гноблення інших народів, в першу чергу українців. Гітлер загрожував їй уже здавна інвазією, а засліплена Польща того не бачила і всі свої сили пакувала на українські землі, щоб винародовити українців. Чи винародовила? Чи багато це їй помогло?

Хай це буде научкою і для московських червоних гнобителів. Доля змінлива. Грім може таксамо нагло вдарити на Москву, як ударив на Польщу. Може той грім буде інакше виглядати, та з іншого джерела походити, але сила його не буде менша. Ціла советська система гнету, шпигунства і насильства може так легко впасти, як упала „мочарствова Польща". Польщу розбирали три рази перед тим. А-ле й Росія нераз крівавилась у своїх власних революціях. Батюшка Сталін це сам добре памятає. Памятає він також, як розстрілювали батюшку Миколу...

Москва тепер хвалиться, що українці на західніх землях дістали землю в свої руки і що це заслуга Москви. Дивіть, яка щедра Москва. Вона дає нам те, що віддавна до нас належало. А до того — на як довго позволила Москва нашим людям задержати їх власну землю? Чи мають наші люди землю в своїх руках у Советській Україні? Чи вони орудують нею та пожиткують її плодами? Ми добре знаємо, що там сталося. Землю людям забрали, і то не лиш ту, що належала колись до поміщиків, але й ту, що знаходилась у руках селян і віддавна була їх власністю. А всіх наших селян перемінено на „форналів" по колективних фармах. Панщину завели і більш нічого. Те саме вони зроблять і на західньо-українських землях. Бо вони дають лиш короткий час потішитись нашим людям землею, а опісля відберуть її і всіх пороблять кріпаками.

Ми звідси повинні далі нести поміч нашим братам у їхній боротьбі до визволення. Вони тої помочи від нас тепер більше потребують, ніж колинебудь передтим. Ми мусимо переконувати світ, що тільки могутня вільна українська держава може вдержати на сході Европи лад і порядок.

Н. Давискиба,
Бостон, Масс.

З ПОДОРОЖІ ДО ВІЧНО ХОЛОДНИХ КРАЇВ.

На верхній світлині корабель „Ефі М. Морісі", на котрому капітан Роберт Бартел їздить у підбігунові околиці кожного року. Корабель переїжджає попри ледову гору. Гора має природній міст.

Нижче: один з моряків дає ескімоській жінці папіроску. Направо: ескімос, одітий в одіж, зроблену в Америці. На спідній світлині ескоміські діти бавляться собаками, що грають в ескімоському житті важну ролю як головне потягове звіря.

СТАЛЕВІ ЛЕГЕНІ.

Густо - часто зустрічаємось у пресі зо згадками про т. зв. „сталеві легені". Зокрема писали про цей винахід у звязку з хворобою американського мілонера Ф. Спайта, що пдчас побуту в Китаю важко захворів на дитячий параліж. Він був би помер, колиб його не були відразу рятували постійним штучним віддиханням при помочі „сталевих легенів". Щож це такі ті „сталеві легені"? Це герметично замкнений металевий циліндер, з апаратом, що витворює високе й низьке тиснення. Хворий лежить у нутрі циліндра, на ґумовому матераці; з циліндра вистає тільки голова хворого. Спеціяльний мотор витворює внутрі циліндра високе тиснення, а це з черги натискає на легені й усуває з них вужите повітря. По кількох секундах мотор випомповує з циліндра повітря, витворюється низьке тиснення і тоді легені наповнюються свіжим повітрям.

„Сталевих легенів" уживають тоді, коли наступило поранення віддихових мязів — отже при затроєннях ґазами, а також у топільників.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372., відбудуться в пятницю, 17. листопаду, в годині 7:30 вечором. Проситься всіх членів прибути на ті збори конечно, бо є справи до порішення. — Ю. Голінський, предс.; В. Реновець, кас.; П. Ярема, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147., відбудуться 19. листопаду, на гали парохіяльній, 803 Фронт ул., в 2. годині пополудні. Просимо членів прийти на означений час тай старатися заплатити вкладки, котрі винні за 1938. і 1939., бо на наступний місяць відбудеться контроля, так буде мусіла всі довги представити членам. Взикуємо членів, щоби цего місяця старалися сповнити свої обовязки якслід, щоби не було потім нарікання на уряд. Довгуючі, що не заплатять свої вкладки найдалі до 25. цього місяця, будуть суспендовані, як старші, так і діти. — И. Матковський, предс.; Г. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239., відбудуться в суботу, 18. ц. м., в год. 8. ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 7. ввечір. На порядку нарад важні біжучі справи. Зокрема ювилейне свято У. Н. Союзу, яке відбудеться в неділю, 26. ц. м. в год. 5. попол. Приявність усіх членів обовязкова. — Уряд.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347., відбудуться в неділю, 19. листопаду, в 2. годині пополудні, в гали, де звичайно. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є справи до полагодження. Довгуючі члени най прийдуть і вирівняють свої довги, щоби не переносити довгів на наступний рік, бо на наступний місяць буде контроля. — М. Романюк, предс.; К. Глосніцька, кас.; Г. Тимчій, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 83., відбудуться в неділю, 19. листопаду, в годині 1. пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Норт Френклин ул. Проситься членів прибути на ці збори. Кожний член повинен вирівняти свої вкладки перед замкненням рахунків, щоби контроля могла провірити і не переносити довгів на будучий рік, бо замкнення рахунків кінчиться в листопаді. Пригадується членам, щоби за померлого члена кожний приніс одного доляра. — М. Кончак, предс.; С. Чорномаз, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 379., відбудуться в вівторок, 21. листопаду, в годині 7:30 ввечір, в церковній гали Св. о. Николая, при Оклей і Райс ул. Проситься членів прийти на ці збори. Проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Тома Подола, предс.; Василь Пилипів, кас.; Андрій Боднарчук, секр.

WILLIAMSTOWN, N. J. Meeting of branch 307 of the Ukrainian National Association to be held Sunday, Nov. 19, 1939, at 1. P. M. in the St. Peter & Paul Church Hall at Williamstown, N. J. — Joseph Arkatyn, Sec., 252 Bleck Horse Pike, Williamstown, N. J.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ (18)

Бачачи це, Дарно закричав з розпукою: „Ні, ми не встигнемо, Тарзане! Ці чорти женуть скорше від антильоп!" „Ми мусимо зупинитись і боротись", закликав майже без духу Пері. Це бачив тепер і сам Тарзан, який сам міг іще далеко бігти, хоч мав на плечах Дженету. „Встаньте і зберіться довкруги Дженети", приказав він.

Миттю створився перстень довкола дівчини; обличчям чоловіки звернулись до дикунів. Кожний член цього нещасливого гурта мав пальну зброю. Тільки Тарзан не мав її, бо мав більше довіря до своїх рук і мязів, ніж до стрільби. „Вони вже тут, стріляймо!" — закричав Пері. Роздався вистріл з кількох стрільб.

Кілька дикунів упало трупом, але решта далі вперто посувалася вперед. Кланцнули замки стрільб і револьверів. Знов роздався вистріл, знов кілька жовтих трупів. Та решта цеї жовтої орди далі наступала. Тепер дикуни щільно замкнули білих. Один дикун, що був більший за інших, кинувся до Тарзана зо списою в руках.

Тарзан в останнім моменті ухилився перед списою та водночас замахнувся своєю рукою, узброєною ножем. Немов дикий звір закричав дикун і впав на землю, облитий власною кровю. Але своїм тілом дикун придавив Тарзана до землі. Тепер кинулись на нього кілька інших дикунів і придавили його до землі.